

MACIEJ ZALEWSKI¹, ZBIGNIEW ZIĘTEK^{1,2}, SEBASTIAN GRZESZEWSKI¹, GRZEGORZ GERLECKI¹,
GRZEGORZ STAŃKO¹, KLAUDIA SOCHA¹, MAREK KAMIŃSKI¹

**POWSTANIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA KARDIO-TORAKOCHIRURGÓW –
KONTYNUACJA HISTORII ZACHODNIOPOMORSKIEGO ODDZIAŁU
TOWARZYSTWA CHIRURGÓW POLSKICH**

**FOUNDING OF THE POLISH SOCIETY OF CARDIOTHORACIC SURGEONS:
CONTINUATION OF THE HISTORY OF THE WEST POMERANIAN SECTION
OF THE POLISH ASSOCIATION OF SURGEONS**

¹ Kliniczny Oddział Chirurgii Przewodu Pokarmowego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie
ul. Unii Lubelskiej 1, 71-252 Szczecin
Kierownik: dr hab. n. med., prof. PUM *Marek Kamiński*

² Katedra i Zakład Anatomii Prawidłowej i Klinicznej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie
al. Powstańców Wlkp. 72, 70-111 Szczecin
Kierownik: dr hab. n. med. *Zbigniew Ziętek*

Summary

On occasion of the 120th anniversary of the founding of the Polish Association of Surgeons, we present the scientific and educative activities of the West Pomeranian Section of the Association during its 60 years of existence.

The aim of this work is to present the profile of Prof. Tomasz Grodzki, one of the founders of the Polish Society of Cardiothoracic Surgeons and head of the Department of Thoracic Surgery at the hospital in Szczecin-Zdunowo. Attention is devoted to his educative and scientific contributions and to the role played by Prof. Grodzki in the development of thoracic surgery in the province of West Pomerania.

In cooperation with the Department of Cardiosurgery, Second Clinical Hospital in Szczecin, Professor Grodzki, as head of the Thoracic Surgery Ward at the hospital in Szczecin-Zdunowo, organized the First Founding Congress of the Polish Society of Cardiothoracic Surgeons in April 26–28, 2002.

Key words: history – activities – West Pomeranian Section of the Polish Association of Surgeons – 1st Congress of the Polish Society of Cardiothoracic Surgeons.

Streszczenie

Z okazji 120-lecia powstania Towarzystwa Chirurgów Polskich przedstawiono działalność naukowo-szkoleniową Zachodniopomorskiego Oddziału Towarzystwa Chirurgów Polskich w okresie 60 lat istnienia.

Celem pracy było przedstawienie sylwetki prof. Tomasza Grodzkiego – jednego z założycieli Polskiego Towarzystwa Kardio-Torako-chirurgów – kierownika Kliniki Chirurgii Klatki Piersiowej szpitala w Szczecinie-Zdunowie, jego działalności dydaktyczno-naukowej oraz roli, jaką odegrał w rozwoju torako-chirurgii na terenie Pomorza Zachodniego.

Profesor T. Grodzki, pełniąc funkcje ordynatora Oddziału Torako-chirurgii szpitala w Szczecinie-Zdunowie, zorganizował wspólnie z Kliniką Kardio-chirurgii Szpitala Klinicznego nr 2 w Szczecinie w dniach 26–28 kwietnia 2002 r. I Założycielski Zjazd Polskiego Towarzystwa Kardio-Torako-chirurgów.

Hasła: historia – działalność – Zachodniopomorski Oddział Towarzystwa Chirurgów Polskich – I Zjazd Polskiego Towarzystwa Kardio-Torako-chirurgów.

Powstanie Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów

Sekcja Chirurgii Klatki Piersiowej Serca i Naczyń powstała w 1951 r. w Warszawie podczas Pierwszych Dni Torakochirurgicznych. W 1967 r. w Warszawie po raz szósty zorganizowano Dni Torakochirurgiczne i wówczas spotkanie to przybrało nazwę I Zjazdu Torakochirurgicznego. Kolejne zjazdy i konferencje torakochirurgiczne odbywały się w różnych miastach Polski aż do 1971 r., kiedy to odbył się w Warszawie XIV Zjazd Naukowy Sekcji Torakochirurgicznej i Chirurgów Naczyniowych. Cały czas zwracał uwagę w nazwie brak chirurgii serca. Dopiero w trakcie XVII zjazdu Sekcji do nazwy dołączono specjalność kardiochirurgów i dopisano „serca i naczyń”. Wszystkie kolejne Dni, Konferencje i Zjazdy konsekwentnie numerowano aż do 2000 r., kiedy to odbył się XXVIII Zjazd. Wkrótce okazało się jednak, że był to przedostatni zjazd Sekcji.

Z uwagi na znaczący wzrost liczby kardio- i torakochirurgów na przestrzeni lat oraz postęp nauki, wola wydzielenia się Sekcji z Towarzystwa Chirurgów Polskich (TChP) i potrzeba samodzielnego bytu była prawie powszechna. W większości europejskich krajów istniały już samodzielne towarzystwa specjalistyczne. Pierwszy projekt powołania nowego towarzystwa kardio- i torakochirurgów został przedstawiony na walnym zebraniu sekcji w Krakowie w 2000 r. Niestety, nie był wówczas formalnie głosowany, poza tym spotkał się z dużym oporem, szczególnie ze strony Zarządu Głównego TChP. Wbrew temu, proces ten dokonał się niejako samoistnie. W ten sposób z inicjatywy ówczesnego prezesa Sekcji prof. Grzegorza Szumiłowicza jako pierwsze powstało Towarzystwo Chirurgii Naczyniowej. Już we wrześniu 2000 r. zainicjowano powstanie odrębnego Towarzystwa Chirurgów Naczyniowych, a 15 października 2000 r. w Warszawie odbyło się spotkanie założycielskie.

W lutym 2001 r. w sądzie w Szczecinie dokonano rejestracji Polskiego Towarzystwa Chirurgii Naczyniowej, którego pierwszym prezesem został prof. Piotr Gutowski. Można odnieść wrażenie, że zapomniano o głównych zainteresowanych, a mianowicie o Kardio-Torakochirurgach. Ówczesny prezes zarządu głównego TChP prof. Zbigniew Gruca został postawiony praktycznie przed faktem dokonanym. Nie pozostało mu nic innego, jak tylko zaakceptować zaistniałą sytuację i pogratulować powołania nowego Towarzystwa.

W związku z tą dość niecodzienną sytuacją Kluby Kardiochirurgów oraz Torakochirurgów postanowiły powołać własną naukową reprezentację – samodzielne Polskie Towarzystwo Kardio-Torakochirurgów [1].

Po 23 latach od Zjazdu Sekcji Chirurgii Klatki Piersiowej, Serca i Naczyń TChP w dniach 26–28 kwietnia 2002 r. odbyło się w Szczecinie ponowne spotkanie lekarzy tych specjalności. Ten założycielski I Zjazd Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów był wydarzeniem szczególnie ważnym (ryc. 1). W trakcie obrad ukonstytuowało się nowe Polskie Towarzystwo Kardio-Torakochirurgów

(PTKT). Zmiana ta była podyktowana bliskim wejściem Polski do Unii Europejskiej i koniecznością integracji z podobnymi towarzystwami w Europie i na świecie. Zjazd miał miejsce w hotelu Radisson SAS, a wzięło w nim udział ponad 300 osób, wśród których znaleźli się najlepsi specjaliści i konsultanci krajowi z obu dziedzin. W Szczecinie gościli m.in. takie sławy, jak prof. Zbigniew Religa, prof. Antoni Dziatkowiak, prof. Stanisław Woś, prof. Tadeusz Orłowski, prof. Andrzej Bochenek.

Ryc. 1. Strona tytułowa programu I Zjazdu Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów

Fig. 1. Title page of the program of the 1st Congress of the Polish Society of Cardiothoracic Surgeons

Organizatorami zjazdu byli dr hab. Mirosław Brykczynski i dr n. med. Tomasz Grodzki reprezentujący szczecińską Klinikę Kardiochirurgii oraz Oddział Torakochirurgii ze szpitala w Szczecinie-Zdunowie. W trakcie zjazdu wybrany został Zarząd nowo powołanego PTKT w następującym składzie: prof. S. Woś – prezes, prof. Jerzy Kołodziej – prezes elekt, prof. Wojciech Dyszkiewicz – wiceprezes, prof. T. Orłowski – sekretarz generalny, prof. Jacek Różański – skarbnik (ryc. 2). Członkami Zarządu zostali: prof. Edward Malec, prof. Marian Zembala, doc. Jerzy Sadowski, dr n. med. T. Grodzki, dr n. med. Eugeniusz Malinowski. Za jeden z głównych celów Towarzystwo

Ryc. 2. Zebranie założycielskie i Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów. Wybór Zarządu nowo powołanego Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów

Fig. 2. Meeting of founders and general assembly of members of the Polish Society of Cardiothoracic Surgeons. Elections to the board of the newly founded Polish Society of Cardiothoracic Surgeons

postawiło sobie kontynuację historycznej tradycji i bogatego dorobku naukowego Sekcji Chirurgii Klatki Piersiowej, Serca i Naczyń, a także Klubów Kardiochirurgów Polskich oraz Torakochirurgów Polskich [2]. Przewodnimi tematami 3-dniowych obrad były odległe wyniki operacji kardiochirurgicznych i torakochirurgicznych.

Wszystkich przybyłych na I Zjazd Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów przywitali przewodniczący komitetu organizacyjnego (ryc. 3). W swych wystąpieniach zwrócili uwagę na rosnącą rangę spotkań naukowych kardio- i torakochirurgów, którą podkreślili swoją obecnością zaproszeni goście z całego kraju. W czasie pierwszego dnia obrad odbyła się również sesja historyczna łącząca tradycje ze współczesnością, w czasie której można było wysłuchać ciekawych wykładów na temat historii kardiochirurgii i torakochirurgii polskiej, a także wspomnień o profesorach Mollu, Brossie, Manteufflu. Wielu z uczestników dzięki temu miało okazję poznać bliżej sylwetki legend chirurgii polskiej. W trakcie drugiego dnia obrad sesje odbywały się równocześnie na dwóch salach i podzielono je tematycznie na wykłady poświęcone schorzeniom kardiochirurgicznym i torakochirurgicznym. W czasie sesji kardiochirurgicznej poświęconej omówieniu odległych wyników chirurgicznego leczenia choroby wieńcowej ciekawą pracę zaprezentował zespół szczecińskich kardiochirurgów z Katedry i Kliniki Kardiochirurgii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie – PAM (obecnie Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie – PUM) pod kierownictwem dr. hab. M. Brykczyńskiego pt. „Ocena odległych wyników chirurgicznego leczenia choroby niedokrwiennej serca”. Przedstawione zostały odległe wyniki pomostowania tętnic wieńcowych przeprowadzonych u ponad 400 chorych operowanych w Klinice, co pozwala stwierdzić, że wyniki odległe chirurgicznego leczenia choroby wieńcowej w ośrodku szczecińskim są zbliżone do wyników z innych przodujących ośrodków europejskich. W kolejnych sesjach I Zjazdu PTKT aktywnie uczestniczyli chirurdzy z Oddziału Torakochirurgii

Ryc. 3. Przemówienie powitalne dr. n. med. Tomasza Grodzkiego, dr. hab. Mirosława Brykczyńskiego i prof. Seweryna Wiechowskiego podczas ceremonii otwarcia I Zjazdu Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów

Fig. 3. Inaugural address by Dr. Tomasz Grodzki, Dr. hab. Mirosław Brykczyński, and Prof. Seweryn Wiechowski during the opening ceremony of the 1st Congress of the Polish Society of Cardiothoracic Surgeons

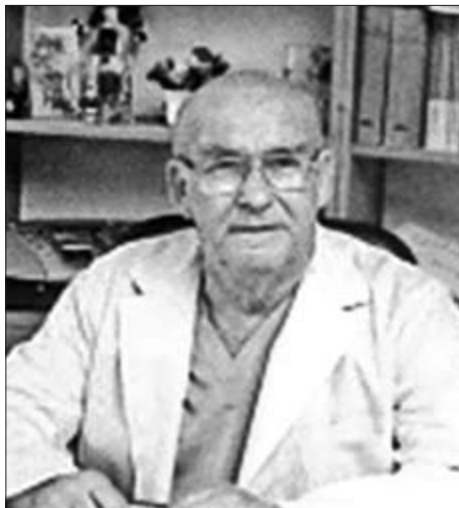
ze szpitala w Szczecinie-Zdunowie, którzy przedstawili 2 referaty na temat scyntygraficznej oceny przepływu płucnego u chorych po pneumonektomii oraz manometrycznej oceny motoryki przełyku u chorych po pneumonektomii [3].

W opinii wielu uczestników I Zjazd PTKT był interesującym wydarzeniem naukowym z ciekawymi referatami na wysokim poziomie merytorycznym, które wniosło ważny wkład w propagowanie najnowszych osiągnięć medycyny w zakresie leczenia chorób serca i klatki piersiowej. Ponadto jako założycielski zjazd nowo powstałego Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów wpisał się na stałe na karty historii, do czego bez wątpienia przyczynili się organizatorzy, którzy z uwagi na szybki bieg zdarzeń na przygotowania mieli zaledwie 3 miesiące, a nie rok czy dwa, jak to zazwyczaj przy zjazdach bywa.

Klub Kardiochirurgów Polskich

Z inicjatywy prof. Mariana Śliwińskiego w dniu 28 stycznia 1983 r. powołano do życia Klub Kardiochirurgów Polskich (ryc. 4). Jego założycielami byli profesorem: S. Adamski, A. Kustrzycki, J. Moll, Z. Papliński, W. Sitkowski, M. Śliwiński, Z. Lorkiewicz, A. Poniżyński, J. Stodulski, E. Zdebska, a pierwszym prezesem został prof. M. Śliwiński. Jednym z głównych celów powołanego Klubu było podnoszenie kwalifikacji i poziomu zawodowego, dbanie o wysoki poziom i rozwój polskiej kardiochirurgii oraz stworzenie warunków do dalszego jej rozwoju, gdyż nie sposób było nie zauważyć, że na początku lat 80. XX w. pomiędzy Polską a światową kardiochirurgią powstała przepaść. W ośrodkach krajowych operowano głównie wady nabyte i wrodzone serca, natomiast sporadycznie wykonywano operacje tętniaków aorty oraz zabiegi na naczyniach wieńcowych, podczas gdy na świecie z powodzeniem wykonywano pierwsze skuteczne zabiegi przeszczepienia

serca. W 1985 r. na wniosek Klubu powołano specjalistę krajowego do spraw kardiochirurgii, a pierwszą nominację na to stanowisko z rąk ówczesnego Ministra Zdrowia otrzymał prof. M. Śliwiński. Z pomocą Klubu wielu specjalistów wysłano do renomowanych ośrodków w USA oraz w Europie Zachodniej. Działania te doprowadziły do wyrównania standardów i zmniejszenia dystansu, jaki dzielił krajowe ośrodki od europejskich. Był to skok milowy w jakości i liczby zabiegów dokonywanych przez polskich kardiochirurgów.

Ryc. 4. Profesor Marian Śliwiński – pierwszy prezes powołanego w dniu 28 stycznia 1983 r. Klubu Kardiochirurgów Polskich

Fig. 4. Prof. Marian Śliwiński, first president of the Polish Cardiosurgeons Club founded on January 28th, 1983

Do 2002 r. odbyły się 42 spotkania Klubu Kardiochirurgów Polskich. W tym czasie polska kardiochirurgia stała się coraz bardziej widoczna w Europie i na świecie. Polscy kardiochirurdzy stali się równorzędnymi partnerami uczestniczącymi w międzynarodowych programach naukowych, a rezultaty uzyskiwane przez naszych lekarzy nie odbiegają od rezultatów uzyskiwanych w innych europejskich ośrodkach [2].

Klub Torakochirurgów Polskich

W 1983 r. w Gdańsku powołano Klub Torakochirurgów Polskich, którego inicjatorem, założycielem i pierwszym przewodniczącym został prof. Zbigniew Papliński (ryc. 5). W pierwszym założycielskim spotkaniu uczestniczyli kierownicy klinik oraz ordynatorzy oddziałów torakochirurgicznych z całego kraju. Jednym z głównych celów działalności był rozwój chirurgii klatki piersiowej jako samodzielnej specjalizacji oraz opracowanie programów szkolenia młodych adeptów torakochirurgii, co było podyktowane stałym wzrostem liczby chorych torakochirurgicznych i koniecznością współpracy pomiędzy ośrodkami chirurgii klatki piersiowej. Kolejnym celem była konieczność wspólnych opracowań wyników naukowych.

Do 1997 r. liczba rzeczywistych członków Klubu wynosiła 24. W tym czasie odbyło się ok. 10 spotkań Prezydium Klubu oraz 14 konferencji naukowo-szkoleniowych. W dniu 23 maja 1997 r. w Ystad odbyło się I Walne Zebranie Wyborcze członków Stowarzyszenia „Klub Torakochirurgów Polskich”. Wybrano wówczas nowy Zarząd Klubu w składzie: prof. dr hab. J. Kołodziej – prezes, dr med. T. Grodzki – wiceprezes, prof. dr hab. Jan Skokowski – sekretarz, lek. E. Malinowski – skarbnik. W dniach 15–16 października 1999 r. w Lublinie odbyło się II Walne Zebranie Wyborcze Stowarzyszenia „Klub Torakochirurgów Polskich”, w czasie którego swoją rezygnację z funkcji prezesa złożył prof. J. Kołodziej. Wybrano wówczas nowy Zarząd w składzie: prof. dr hab. Stanisław Jabłonka – prezes, dr n. med. T. Grodzki – wiceprezes, prof. dr hab. Franciszek Furmanik – sekretarz, lek. E. Malinowski – skarbnik. Kolejne III Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Stowarzyszenia „Klub Torakochirurgów Polskich” odbyło się 5 czerwca 2003 r. w Chodzieży i towarzyszyły mu warsztaty naukowe na temat leczenia gruźlicy płuc oraz wykonywania zabiegów wideotorakoskopowych. Wybrano także nowy Zarząd w składzie: dr hab. T. Grodzki – prezes, lek. Henryk Olechnowicz – wiceprezes, dr hab., prof. nadzw. Janusz Kowalewski – sekretarz, dr med. Wojciech Kądziołka – skarbnik.

W latach 2003–2007 odbyło się 14 spotkań Zarządu. W tym czasie do klubu należało 51 członków. Odchodzącym na emeryturę i zasłużonym dla Klubu torakochirurgom przyznano „Złote skalpele”. Wśród wyróżnionych w tej kadencji znaleźli się prof. J. Skokowski oraz prof. Griffith Pearson. W latach 2003–2007 nawiązano współpracę z torakochirurgią europejską, zacieśniono kontakty z kardiochirurgami oraz włączono specjalność torakochirurgiczną do Narodowego Programu Zwalczenia Chorób Nowotworowych, a prof. dr hab. med. T. Orłowski został członkiem Rady Programowej. IV Walne Zebranie

Ryc. 5. Profesor Zbigniew Papliński – założyciel i pierwszy przewodniczący powołanego w 1983 r. Klubu Torakochirurgów Polskich
Fig. 5. Prof. Zbigniew Papliński, founder and first chairman of the Polish Thoracic Surgeons Club founded in 1983

Sprawozdawczo-Wyborcze Stowarzyszenia „Klub Torakochirurgów Polskich” odbyło się 18 maja 2007 r. w Starych Jabłonkach. Wybrano kolejny Zarząd na lata 2007–2011 w składzie: prof. dr hab. T. Grodzki – prezes, dr H. Olechnowicz – wiceprezes, prof. dr hab. J. Kowalewski – sekretarz, dr med. W. Kądziołka – skarbnik. W okresie tym do Klubu należało 43 członków. W tym czasie zmarli: prof. dr hab. Alicja Sawa, prof. dr hab. Marek Gawdziński, prof. dr hab. Kazimierz Goździuk, prof. dr hab. Zbigniew Papliński, prof. dr hab. Tadeusz Przystasz, prof. dr hab. Józef Schier. Co roku organizowano cykliczne spotkania, średnio ok. 3–6. Znalazły się wśród nich organizowane raz do roku Torakoneptunalia w Trójmieście oraz Szczecińskie Sympozja Torakochirurgiczne. Raz w roku zbierała się Polska Grupa Raka Płuca. Członkowie Klubu Torakochirurgów Polskich uczestniczyli także w corocznych zjazdach ESTS i EACTS [4].

Sylwetka Tomasza Grodzkiego

Tomasz Grodzki urodził się w 1958 r. i pochodzi z rodziny lekarskiej. Już w trakcie studiów medycznych na Wydziale Lekarskim, które ukończył w 1983 r., ujawnił się u niego silny charakter oraz predyspozycje do kierowania ludźmi. Pomimo iż ukończył studia z wyróżnieniem (II nagroda na roku), od władz uczelni za działalność po „niewłaściwej stronie” otrzymał „wilczy bilet”. Był jednym z czterech przywódców strajków studenckich w 1981 r. oraz współtwórcą pierwszego Parlamentu Studentów PAM. Początkowo pozostawał bez pracy i borykając się z różnymi przeciwnościami losu, w końcu został skierowany do szpitala w Szczecinie-Zdunowie, którego nigdy nie brał pod uwagę jako miejsca swojej pracy. W 1991 r. uzyskał II° specjalizacji z torakochirurgii oraz tytuł doktora nauk medycznych. W 1995 r. został wybrany na stanowisko ordynatora Oddziału Torakochirurgii Specjalistycznego Szpitala im. prof. A. Sokołowskiego w Szczecinie-Zdunowie (obecnie Oddział Kliniczny Chirurgii Klatki Piersiowej PUM). W tym czasie jego zainteresowania, oprócz problemów

związanych z chirurgią klatki piersiowej, koncentrowały się na rozwijanym od podstaw programie przeszczepiania płuc. Od 1998 r. do chwili obecnej pełni funkcje dyrektora szpitala w Szczecinie-Zdunowie. Pięć lat później uzyskał tytuł doktora habilitowanego. W 2011 r. otrzymał tytuł profesorski. Podjął się wówczas trudnego zadania wdrożenia w Szczecinie pionierskiego czyli pierwszego tego rodzaju w Polsce programu wczesnego wykrywania raka płuc za pomocą tomografii komputerowej klatki piersiowej, dzięki któremu przebadano ponad 15 000 szczecińskich szczególnie zagrożonych chorobą nowotworową płuc. Ponadto T. Grodzki pełnił wiele zaszczytnych funkcji, m.in. w latach 2003–2004 był prezydentem Europejskiego Towarzystwa Torakochirurgów (European Society of Thoracic Surgeons – ESTS) – organizacji, która zrzesza obecnie ponad 900 specjalistów z całego świata. To za jego kadencji liczba członków wzrosła 3-krotnie, a zaznaczyć należy, że zaledwie kilku Polaków w historii było prezydentami ponadnarodowych medycznych towarzystw naukowych. Od 2003 r. jest prezesem Klubu Torakochirurgów Polskich. Jest to organizacja zrzeszająca wszystkich kierowników klinik i ordynatorów oddziałów chirurgii klatki piersiowej w Polsce. T. Grodzki jest członkiem licznych towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych, w tym od 2004 r. jako pierwszy Polak w American Association for Thoracic Surgery. Jest to najbardziej prestiżowe Towarzystwo Chirurgii Klatki Piersiowej na świecie. Jest także wykładowcą w Europejskiej Szkole Torakochirurgii w Bergamo i Antalyi oraz organizatorem kilku sympozjów międzynarodowych w zakresie chirurgii klatki piersiowej.

Piśmiennictwo

1. *Dziatkowiak A.J.*: Serce i skalpel. Fascynacje i wspomnienia kardiochirurga. Anabasis, Kraków 2010, 446–452.
2. Służba Zdrowia, wrzesień 2002, 71–74, 7–17.
3. *Brykczyński M., Grodzki T., Listewnik M.*: I Zjazd Polskiego Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów, Szczecin 26–28.04.2002 r.
4. Sprawozdania z posiedzeń Klubu Torakochirurgów Polskich od 1997 r. do 2011 r.